

Бурбело Богдан Анатолійович, викладач кафедри криміналістики та судової експертології Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ, ПОВ'ЯЗАНОГО ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ І РЕЧОВИН

Розслідування правопорушень, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв, вибухових речовин викликає певні труднощі, що полягають у збереженні слідової картини після вибуху, своєчасності проведення огляду місця події, вилученні слідів вибуху вибухового пристрою та їх дослідженні. Існує особлива потреба використання під час огляду місця події спеціальних знань і методів для з'ясування природи вибуху й обставин, які його супроводжують.

Необхідність залучення спеціалістів до процесу розслідування передбачає ст. 71 КПК України. Спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) під час досудового розслідування слідчим.

На думку В. М. Махова, саме участь спеціалістів є гарантом цілеспрямованості, повноти й ефективності проведення слідчої дії [1].

Особливе значення має залучення спеціалістів для проведення огляду місця події, пов'язаного із застосуванням вибухових пристроїв і вибухових речовин, тому що первинну й основну інформацію про механізм злочину і особу злочинця слідчий одержує в процесі дослідження й аналізу певних джерел інформації про злочинну подію, виявлених і вилучених саме під час огляду місця події.

Безпосередньо на місці події, але до початку проведення огляду, слідчий разом зі спеціалістом визначають межі території огляду. Для визначення меж огляду місця події за фактом кримінального вибуху слідчому доцільно проконсультуватися зі спеціалістом-вибухотехніком, який, оцінивши силу заряду, спрямованість дії ударної хвилі та інші фактори, може окреслити зону пошуку речових доказів, що надасть змогу раціонально використовувати наявні сили і засоби [2, с. 73].

Спеціаліст-вибухотехнік не лише допомагає виявити речові докази, а й безпосередньо після виявлення може встановити їх відносність до конкретної події, тобто надати слідчому орієнтовну недоказову інформацію, яка буде основою для висунування версій, планування розслідування, оптимізації процесу розкриття та розслідування злочину.

Також спеціаліст-вибухотехнік: узгоджує зі слідчим оптимальні маршрути підходу та відходу до місця події; проводить інструктаж з інспекторами-кінологами та іншими працівниками та спеціалістами, які задіяні в проведенні пошуку вибухових матеріалів, щодо особливостей дотримання заходів безпеки та недопущення втрати слідів вчинення правопорушення.

Необхідним є здійснення спеціалістом-вибухотехніком такого заходу, як моделювання на підставі огляду місця події, пов'язаного з використанням вибухових пристроїв і вибухових речовин, з урахуванням локалізації й інформаційного потенціалу виявлених речових доказів. Результати здійсненого спеціалістом ситуаційного аналізу обставин і механізму вчиненого злочину є суттєвими для розкриття кримінальних вибухів, учинених у так званих неочевидних умовах. Реконструкцію вибухових пристроїв спеціалісти здійснюють на підставі ознак впливу вибуху на навколишню обстановку, а також наявних залишків від зруйнованих пристроїв [3].

Вважаємо, що особливістю організації огляду місця події пов'язаного із застосуванням вибухових пристроїв і вибухових речовин є забезпечення безпеки на кожному його етапі, обов'язкове залучення спеціалістів, які мають відповідну кваліфікацію з проведення вибухотехнічних робіт. Застосування сучасних засобів криміналістичної техніки є гарантом ефективності та раціональності слідчої діяльності загалом. Для ефективного забезпечення розслідування злочинів цієї категорії, суттєве значення мають цілеспрямоване впровадження передових досягнень криміналістики та розробки нових методичних положень комплексного дослідження слідів, обставин і механізму вибухів.

Список використаних джерел

1. Махов В. Н. Участие специалистов в следственных действиях / В. Н. Махов. – М., 1975. – 88 с.
2. Бахін В. П., Михайлов М. А. Кримінальний вибух: поняття, характеристика, аналіз, розслідування / В. П. Бахін, М. А. Михайлов. – Київ, 2001. – 132 с.
3. Неділько І. Б. Реконструкція саморобних вибухових пристроїв по слідах вибуху : [метод. рек.] / І. Б. Неділько, В. П. Оніщенко, В. І. Пащенко. – Київ, 2004. – 35 с.